

J. POIRIER, „HISTOIRE DE L'ETHNOLOGIE”, PARIS, 1969, 126 P.

Lucrarea lui J. Poirier reprezintă o sinteză istorică a gândirii etnologice, începând din antichitate, trecând prin evul mediu și Renaștere până în momentul cristalizării ei ca știință. Autorul fixează acest ultim moment în jurul anului 1930, deși, după propria sa afirmație, această dată a fost stabilită nu pe baza unor criterii riguroase, ci printr-o apreciere mai largă. Lucrarea se încadrează în unele preocupări mai complexe, încorporându-se într-un ansamblu de studii etnologice, care vor completa cu încă două volume (J. Poirier, „L'Enquête ethnologique” și P. Mercier, „L'Anthropologie culturelle”) problemele metodelor și tehnicilor acestei științe.

Lucrarea se bazează pe o solidă și variată informare științifică, ilustrată prin îmbinarea competentă a aspectelor teoretice generale cu detaliul istoriografic. În structura lucrării, autorul acordă un rol semnificativ terminologiei, subliniind însă că gândirea etnologică precede cu mult stabilirea terminologiei specifice. Termenul „antropologie” a fost utilizat pentru prima dată de naturalistul german J. F. Blumenbach din Göttingen, în 1795, în ediția a III-a a operei sale „*De generis humani varietate natura*”, dar Kant a contribuit simultan la răspândirea lui prin publicarea în 1798 a lucrării „*Antropologia din punct de vedere pragmatic*”. Autorul lucrării indică apariția inițială a termenului „etnologie” în cartea lui Chavannes „*Essai sur l'éducation intellectuelle avec le projet d'une science nouvelle*”, la 1787. Apariția cuvintului „etnografie” se datorează istoricului german B. G. Niebuhr, care a utilizat termenul în cursurile sale la Universitatea din Berlin la 1810.

Stabilind cu rigoare științifică conceptele de teorie, școală și curent, autorul schițează marile tendințe de orientare ale etnologiei, surprinzând specificul și trăsăturile definitorii ale fiecăreia. Evoluționismul uniliniar consideră societatea umană ca un ansamblu unitar, supus unei mișcări globale, stabilind etape, faze, stadii de dezvoltare. Opus evoluționismului, difuzionismul descoperă raporturi sau conexiuni, susținând evoluția societății pe baza contactelor stabilite între societăți ce manifestă similitudini culturale. Morfologiștii preferă sintezelor premature efortul analizei diferitelor aspecte culturale. Față de celelalte școli, psihologismul, prin aplicarea metodelor psihanalizei, încearcă într-o fază recentă să surprindă trăsăturile culturale specifice unui grup. Funcționalismul susține cercetarea exclusiv sincronică a unei culturi, în care fiecare element trebuie explicat prin funcțiunea sa în cadrul complexului cultural. Recent afirmat ca metodă și școală, structuralismul inițiază interpretarea faptelor sociale pe baza desprinderii modelelor și schemelor inconștiente.

În lucrare sint menționați numeroși oameni de știință, care și-au consacrat parțial sau integral

activitatea domeniului etnologiei, dar în mod insistent și detaliat sint prezentate câteva personalități: A. Bastian, L. H. Morgan, B. Tylor, J. Frazer, Fr. Boas, R. H. Lowie, B. Malinovski, S. Freud, E. Durkheim, Lévi-Bruhl, M. Mauss. Informațiile privesc opera, contribuția științifică, metoda și principiile acestor etnologi încadrați în școlile pe care le reprezintă și pe care mulți dintre ei le-au creat.

Ultimul capitol al lucrării, „Concluzii pentru o sociologie a etnologiei”, inserează atit poziția generală a autorului privind dezvoltarea etnologiei până în perioada cercetată, cit și jalonarea problemelor de perspectivă a acestei științe. Se subliniază că etnologia și-a conturat un profil științific în momentul cînd cercetătorul a renunțat să investigheze o societate prin prisma propriei sale societăți, ci a abordat-o prin specificul ei propriu. Pentru J. Poirier, etnologia și etnografia sint două momente ale unei cercetări unice, cercetarea etnografică fiind orientată spre colecționarea elementelor de bază, pe care investigația etnologică le va interpreta și sintetiza.

Poziția sociologică a autorului în etnologie este o poziție nouă, căci el nu vorbește de o sociologizare a etnologiei, ci de stabilirea unei sociologii a etnologiei. A întreprinde o sociologie a etnologiei înseamnă, după J. Poirier, a desprinde pentru fiecare perioadă istorică corelațiile existente între evoluția cunoașterii omului pe de-o parte și cadrul economic și tehnic, situația politică, credințele religioase, sistemul de valori etice pe de altă parte. Interpretarea sociologică a gândirii etnologice rămîne un deziderat pentru viitorul acestei științe, o cale de progres atit pentru teoria, cit și pentru metodologia sa.

Inițiind o cercetare istorică a domeniului etnologiei, autorul a fost convins că s-a orientat spre o problemă rar abordată, spinoasă, în ceea ce privește abundența materialului, cit și selectarea faptului semnificativ.

Efortul său s-a concretizat într-o lucrare de sinteză istorică cu caracter de popularizare, care completează sub acest aspect bibliografia istoriei etnologiei, oferind un bun și util material de orientare pentru cei interesați în studierea acestui domeniu.

Germina COMANICI

ÎNCHIDEREA CURSURILOR LECTORATULUI PENTRU ELEVI DE LA MUZEUL DE ARTĂ AL R. S. ROMÂNIA

O dată cu terminarea anului școlar, s-a încheiat și al III-lea an de funcționare a lectoratului pentru elevi de pe lângă Muzeul de artă al R.S. România. Întîlnirea finală dintre reprezentanții conducerii muzeului, ai secției de îndrumare și colaboratorii științifici ai acesteia de la Institutul de psihologie al Academiei de științe sociale și politice și elevii